

Varia

Nogmaals 'Historische Grenspalen'

Het september 2001 nummer van dit tijdschrift bevat een artikel van mijn hand over historische grenspalen in het Kromme-Rijngebied. Inmiddels is over twee daarin genoemde palen meer duidelijkheid te verschaffen.

1. Melding wordt gemaakt van een op de zomerdijk langs de rijn in de Amerongse Bovenpolder liggende stenen (hectometer)paal met nummer 127. De herkomst daarvan was mij toen een raadsel. Echter het archief van Huis Amerongen bevat een kaart van die polder uit 1919 (gemeente Amerongen, sectie E, no 289) met daarop langs de rivier de locatie van onder meer een hectometerpaal 127 (HUA: Huis Amerongen, 1854).
2. In het artikel beschrijf ik een, gelet op de stijl, waarschijnlijk achttiende-eeuwse stenen paal die het begin van de Noordelijke Lekdijk bij Amerongen markeert. Nadien vermoedde ik dat de paal uit 1727 kon dateren. Immers in het archief van het Huis Amerongen bevindt zich een (ongedateerd) afschrift van een bezwaarschrift van de Vrouwe van Amerongen. Zij maakt bezwaar tegen het voornemen van het hoogheemraadschap Lekdijk Bovendams om aan het begin van den "Roeij off Lec-kendijck" omtrent het paaltje no. 1 een grote paal neer te zetten.

Op het afschrift is later aangekend dat het hoogheemraadschap bij het voornemen blijft: 8-1-1727 (HUA, Huis Amerongen, 393). Echter ook deze grote paal is niet de huidige paal. In de resoluties van het hoogheemraadschap valt namelijk te lezen dat steenhouwer Verkerk op 3 november 1768 opdracht krijgt om voor 1 maart 1769 aan het begin van de dijk te Amerongen een grote stenen paal te plaatsen. Verkerk heeft die paal voor 18 gulden geoffreerd. Het lijkt me toe dat de huidige stenen paal aldaar dan ook begin 1769 zal zijn neergezet (SAR: Lekdijk Bovendams, 33, fol. 147-148). (*Ad van Bemmell*)

Nogmaals de 'graaf' (rectificatie)

In deze in het vorige nummer geplaatste reactie is een aantal regels weggevalen.

In het laatste nummer van de vorige jaargang (36-4, 2002, 75) zijn drie reacties gegeven op een eerder artikel van mijn hand over gevonden middeleeuwse schep waarschijnlijk zonder kruk. In tegenstelling tot wat de redactie schrijft, kwam ik in mijn artikel tot de conclusie dat het gevonden schepblad (waarschijnlijk) *niet* als graaf gebruikt was. De mogelijkheid die Van Bemmell oppert dat de schep gebruikt zou kunnen zijn voor het afsteken van verteerde mest lijkt me heel plausibel, gezien de overeenkomst in consistentie tussen mest en veen. Ik ben het met Klootwijk eens dat het feit dat er in de omgeving van Houten turf gestoken is, er oorzaak *van zou kunnen zijn*, dat een spade voor het steken van turf in Houten 'verdwaalde'. Of 'onze' schep al dan niet als caschrom gebruikt is ook niet met stelligheid te zeggen, omdat daarvoor te veel spade ontbreekt. Overigens heb ik enkele jaren geleden een soortgelijk spitapparaat in gebruik gezien op een van de volkstuinten van de RK Kerk in Werkhoven. Uit de informatie die Kok aanleverde, namelijk dat er in Gouda een kruk gevonden is die met zekerheid tussen 1120 en 1135 gedateerd moet worden, kan, als hij zelf al doet, geconcludeerd worden dat er in ieder geval al in die tijd spit-/schepgereedschap met een kruk in gebruik was. (*Anton van Schip*)

Heropening Streekarchivariaat

Eind mei 2003 hebben de archiefcommissie en het college van burgemeester en wethouders van Wijk bij Duurstede ingestemd met het voorstel om het hoofdbestanddeel van de in oktober 2002 onder water gelopen archieven te vriesdrogen. Alle betrokken negen gemeenten en 23 particulieren (waaronder ook de Historische Kring Tussen Rijn en Lek) hebben vervolgens in juni en juli 2003 goedkeuring verleend voor dit eerste herstel van hun eigen-